

Aan:

- de voorzitter van provinciale staten van Drenthe
- de leden van de Statencommissie Milieu, Water en Groen

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 1 juli 2003

Ons kenmerk 26/6.22/2003005798

Behandeld door de heer E.J. Akse (0592) 365833

Onderwerp: NMP-Voorjaarsprogramma 2003

Geachte voorzitter/commissieleden,

In onze vergadering van 24 juni 2003 hebben wij het NMP-Voorjaarsprogramma 2003 vastgesteld en het geld ten behoeve van de uitvoering van het Interprovinciaal Milieuprogramma (IPM) 2003 (ter inzage in de leeskamer) beschikbaar gesteld. Hierbij willen wij u het NMP-Voorjaarsprogramma en de toelichting daarop ter informatie aanbieden.

Het NMP-Voorjaarsprogramma 2003 bevat het overgrote deel van het uiteindelijke NMP-Jaarprogramma. Naast het Voorjaarsprogramma wordt in oktober het zogenaamde Najaarsprogramma door ons vastgesteld dat is bedoeld om daar waar noodzakelijk bij te sturen en, indien er voldoende financiële ruimte is, enkele nieuwe projecten te starten.

Bij het samenstellen van het Voorjaarsprogramma zijn wij doorgeslagen op de ingeslagen weg, waarbij milieu als facet van aanpalende beleidsterreinen werd beschouwd met als doel te komen tot een verdere integratie van het milieubeleid.

De kosten voor uitvoering van het NMP-Voorjaarsprogramma, inclusief het IPM, komen ten laste van het NMP-budget. Dit jaar staan tegenover iedere provinciale euro zes euro's van diverse cofinanciers ten behoeve van de daadwerkelijke uitvoering van duurzaamheid. Daarmee geeft het NMP-programma ons inziens een belangrijke impuls aan de invulling van het begrip Duurzaamheid, zoals dat is opgenomen in ons collegeprogramma Werk maken in een veilig en sociaal Drenthe.

Tevens hebben wij het IPM 2003 ontvangen. De voorbereiding en vaststelling hiervan hebben reeds in IPO-verband plaatsgevonden. Gelet op de inhoud en de financiering hebben wij gemeend het IPM 2003 ter inzage te leggen in de leeskamer.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
ga/coll.

NATIONAAL MILIEUBELEIDSPAN(NMP)-VOORJAARSPROGRAMMA 2003

Interprovinciaal Overleg

Jaarprogramma 2003 (MB) € 122.972,--

De gereserveerde gelden zijn bestemd voor uitvoering van de in Interprovinciaal Overleg(IPO)-verband vastgestelde projecten (kassiersfunctie € 96.594,-- + P&B € 26.378,--). Zie hiervoor bijlage III. De totale kosten voor uitvoering bedragen op jaarbasis € 1.179.563,-- + € 447.085,-- + € 1.626.648,--.

Jaarvergadering BOAG-M (MB) € 5.000,--

Eenmaal per jaar wordt er door een van de deelnemende provincies aan de IPO BOAG-M (Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu) een tweedaagse (jaar)vergadering belegd. Het doel van de vergadering is om gezamenlijk op basis van het regeerakkoord en de rijksbegroting de strategie voor de provincies en het IPO voor het komende jaar te bepalen. Het is dit jaar de beurt aan de provincie Drenthe om de jaarvergadering te organiseren.

Milieu en Landbouw

Het leveren van een belangrijke bijdrage aan het duurzaam ontwikkelen van de door integratie van milieu, water en landbouw in het beleid en uitvoering landbouwsectoren.

Koeien en kansen, pioniers duurzame melkveehouderij (Ec) € 14.000,--

De projectdoelstelling is het bevorderen van maatregelen in de landbouw die bijdragen aan het instandhouden, dan wel verbeteren van het milieu, met behoud van een sociaal-economisch verantwoord inkomen voor de landbouw. Hiervoor worden voorbeelden van duurzame bedrijfssystemen ontwikkeld en gedemonstreerd.

Het hier opgevoerde project is een vervolg op het project van vorig jaar. Het gaat om een landelijk project met twaalf deelnemers waarvan één in Drenthe. De Drentse deelnemer (in Nieuweroord) is voorbeeld voor melkveehouderijbedrijven op droogtegevoelige zandgronden. Er wordt gekeken of en welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de milieukwaliteitseisen te realiseren. Deze zijn:

- zo spoedig mogelijk realiseren van Minaseindnormen;
- vermindering gebruik bestrijdingsmiddelen;
- vermindering verbruik van energie en water;
- ontwikkeling van natuurwaarden.

De deelnemers worden intensief begeleid door diverse onderzoeksinstituten. Per bedrijf wordt een ontwikkelingsplan opgesteld. Er worden jaarlijkse werkplannen opgesteld en per bedrijf worden gegevens bijgehouden en geanalyseerd. Jaarlijks wordt er gerapporteerd. Daarnaast wordt uitgebreid aandacht geschonken aan de bevindingen van de deelnemers. Enkele resultaten zijn de volgende.

- In 2001 zijn er veertien speciale Koeien & kansen-rapporten gepubliceerd.
- Van de in totaal 97 excursies in 2001 hebben er 21 plaatsgevonden in het Drentse bedrijf. Hier zijn 399 bezoekers op afgekomen.
- Op de deelnemende bedrijven zijn in 2001 31 mineralencursussen met in totaal ruim 370 deelnemers georganiseerd.
- De Drentse deelnemer zat in 2001 gemiddeld 43,7 kg N/ha onder de stikstofnorm voor 2002, het fosfaatoverschot lag 8 kg/ha boven de norm.

Het project loopt tot 2006, waarbij de eerste jaren met name zijn gericht op mineralenmanagement, daarna komen andere doelstellingen sterker naar voren.

Ook vorig jaar is een bijdrage aan dit project gehonoreerd. Het project wordt medegefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Nitratgelden en programmagelden), diverse onderzoeksinstituten, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), NMI/Bedrijfslaboratorium voor Grond- en Gewasonderzoek (BLGG) en andere provincies (totale projectkosten: € 1.940.000,-).

Korstmossenonderzoek (Bo)

€ 20.000,-

Het voorkomen van korstmossen op zomereiken is een indicator voor de invloed van verzurende stoffen (met name ammoniak) in het milieu op regionale schaal. In Drenthe is hiervoor in 1991 een meetnet ingericht ten behoeve van beleidsmonitoring van de thema's Verzuring en Vermesting. In 1997 heeft herhalingsonderzoek plaatsgevonden. Door herhalingsonderzoek (om de 5 jaren) worden veranderingen in de korstmossensamenstelling in beeld gebracht. Op basis daarvan kunnen uitspraken worden gedaan over de belasting van de natuur in Drenthe, door met name ammoniak. Het korstmossenonderzoek vormt daarmee een belangrijke bouwsteen voor de uitwerking van het regionale mest- en ammoniakbeleid in Drenthe, zoals ook verwerkt in de doelstellingen van de Subsidieregeling gebiedsgericht beleid (SGB) van de provincie. Het daadwerkelijke onderzoek vindt plaats in 2004.

Dit totaalkosten bedragen € 40.000,-. Het project wordt medegefinancierd vanuit SGB (€ 10.000,-) en meetnetten (€ 10.000,-).

Milieu en energie

- Het voldoen aan internationale afspraken met betrekking tot de uitstoot van CO₂.
- Het vergroten van het aandeel duurzame energie tot 10% in het jaar 2020.

Onderzoek naar waterkracht bij de provinciale sluisen (MB)

€ 10.000,-

Naar aanleiding van een in de jaren negentig uitgevoerd onderzoek, waaruit bleek dat opwekking van waterkracht bij provinciale sluisen rendabel zal zijn (terugverdientijd bedroeg destijds 3 jaar), wordt nu (vrijblijvend) in het kader van de voorbeeldfunctie van de provincie ten aanzien van het gebruik van duurzaam verkregen energie, een vervolgonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek zal in eerste instantie plaatsvinden bij de provinciale sluis in Vries. Bij een positieve uitkomst zal in samenwerking met de waterschappen een provinciebreed vervolgonderzoek plaatsvinden, waarna de resultaten in een tweede fase van het project zullen worden geïmplementeerd.

Waterzijdig inregelen (MB)

€ 67.500,-

In de Nota energiebeleid die op 18 januari 2001 door uw college is goedgekeurd, wordt in het Activiteitenprogramma klimaat-/energiebeleid (2002-2005) waterzijdig inregelen als een kansrijke besparingsoptie gezien. Inmiddels zijn, in overleg met gemeenten, gebouwenbeheerders en installateurs een viertal opties verder uitgewerkt.

1. In het najaar van 2003 wordt in samenwerking met gemeenten (leden van het EOD ¹) en gebouwenbeheerders, lokale en regionale installatiebedrijven (onder andere De Groene Installateur) en experts op het gebied van WZI/CV-optimalisatie een project opgestart. In het projectvoorstel wordt opgenomen in welke gemeente welke gebouwen aan het WZI-project meedoen en wat het verwachte besparingspotentieel is. Op basis van het plan van aanpak worden de deelnemende gebouwen ingeregeld. Het eindresultaat van alle gemeentelijke WZI-projecten wordt in het voorjaar van 2006 gepresenteerd, maar zal ten minste 80 gemeentelijke utiliteitsgebouwen beslaan.

¹ EOD Energie Overleg Drenthe. Structureel (ambtelijk) overlegorgaan met energiecoördinatoren van Drentse gemeenten gericht op informatie-uitwisseling.

2. Installatiebedrijven die in opdracht van gemeenten onderhoudswerkzaamheden aan CV-installaties verrichtten, zijn op 1 mei 2003 uitgenodigd om kennis met WZI te maken. Belangstelling voor een WZI-project en een WZI-cursus is geïnventariseerd.
Alle aanwezige installateurs reageerden positief. Hiermee is de eerste fase van de werving van cursisten afgerond. Met een expert op gebied van (opleiding) WZI wordt cursus ontwikkeld. De doelstelling is dat ten minste 20 installateurs zullen deelnemen aan de cursus. Van gemeentelijke gebouwbeheerders wordt gevraagd te fungeren als contactpersonen richting installateur en WZI-expert/cursusleider.
3. Op basis beschikbare informatie (Novem-rapport WZI, 29 juni 2001) en in nauwe samenwerking met Groningen, Friesland en WZI-experts worden regionale onderwijsinstellingen (Regionale Opleidingencentra), waaronder het Drenthe College te Emmen, benaderd om in hun opleiding in de installatietechniek met ingang van het studiejaar 2004-2005 "het waterzijdig inregelen van CV-installaties" als deelkwalificatie in de diverse opleidingen op te nemen. Daarbij wordt ook gekeken welke andere noordelijke opleidingen een rol kunnen spelen.
4. Om een betrouwbaar beeld te krijgen van behaalde besparingen, moeten bij de start van het WZI-project duidelijk afspraken worden gemaakt over de wijze van monitoren van gebruiksgegevens. Gedurende de looptijd van het project wordt over de resultaten van de ingeregelde gebouwen twee keer per jaar gerapporteerd en vervolgens gepubliceerd via lokale en regionale media.

De kosten voor uitvoering van het WZI-project (1) komen voor rekening van de desbetreffende gemeente (€ 200.000,-). De ontwikkelingskosten en een deel van de opleidingskosten (2) komen ten laste van het NMP-budget. De installateurs dragen 50% bij aan de kosten voor het volgen van een WZI-cursus. De gemeenten dragen 75% bij aan de kosten voor het volgen van cursus Bestekken maken voor twaalf conciërges/gebouwbeheerders.

Duurzame ontwikkeling algemeen

Uitwerking van het begrip duurzaamheid zoals dat in het bestuursprogramma is genoemd.

Tv-campagne Duurzaam bouwen (Mb)

€ 60.000,-

Duurzaam bouwen is al jaren een onderdeel van provinciaal beleid. Aanvankelijk betrof duurzaam bouwen alleen maatregelen aan het huis, nu is daar ook de omgeving en de gehele inrichting van een woonwijk bijgekomen. Door middel van deelname aan het Platform duurzaam bouwen, het ten behoeve van de Drentse gemeenten aanstellen van een Dubo-consulent en het uitvoeren van het convenant Duurzaam bouwen Drenthe 2001, wordt getracht dat de principes van duurzaam bouwen in hoge mate door diverse partijen worden toegepast. Marktpartijen en gemeenten hebben al enkele successen geboekt. De tijd van sterk gestimuleerde voorbeeldprojecten is voorbij. Momenteel is een brede mobilisatie van de vraag door de consument noodzakelijk. De burger is per slot van rekening de klant voor het product Duurzaam bouwen. Door middel van een serie korte tv-programma's op de regionale tv, kan de burger worden gewezen op de individuele voordelen van duurzaam bouwen. Door in de tv-serie informatie te geven, ervaringen van architecten en huidige gebruikers te laten zien en praktische doe-het-zelf-voorbeelden rondom thema's van duurzaam bouwen (bijvoorbeeld energie, geluid, leefomgeving, sociale veiligheid, water, materiaal, vervoer en binnenmilieu), worden vooroordelen voor duurzaam bouwen weggenomen en wordt de vraag naar Dubo-maatregelen gestimuleerd. Dat is in lijn met zichzelf instandhoudende mechanismen zoals bedoeld in het IMSA-rapport. Als cofinanciers zullen de gemeenten en marktpartijen € 20.000,- bijdragen. Daarnaast wordt nog de mogelijkheid onderzocht om het project op te schalen naar de drie noordelijke provincies.

Referentiekader duurzame stedelijke ontwikkeling² (MB)

€ 23.000,--

De provincie Gelderland heeft met medewerking van het Ministerie van VROM een Referentiekader duurzame stedelijke ontwikkeling Gelderland ontwikkeld. Als opmaat voor de invoering van het Provinciaal omgevingsplan (POP) II wordt voorgesteld ook een dergelijk referentiekader in Drenthe te ontwikkelen. Het Adviesbureau Kuiper Compagnons heeft deze omvangrijke opdracht voor deze partijen uitgevoerd. Het te ontwikkelen Drentse referentiekader moet, naast de actieve ontsluiting van informatie uit het Nationaal pakket duurzame stedenbouw, ook het specifiek Drentse beleid van alle beleidssectoren die van belang zijn bij duurzame stedelijke ontwikkeling omvatten. Het is een zelfstandig functionerend digitaal document op het interne netwerk met koppelingen naar relevante beleidsstukken, informatie, websites of illustratieve voorbeeldprojecten. Voorgesteld wordt om een dergelijk instrument ook voor Drenthe te ontwikkelen en te implementeren. In eerste instantie is het instrument bedoeld voor de Drentse gemeenten, maar het zal ook worden opgenomen in POP II.

"Zien is geloven" (MB)

€ 3000,--

Onder het motto "zien is geloven" wordt ieder jaar een excursie georganiseerd voor de werkgroep Duurzaamheid in Intergemeentelijk Samenwerkings Verband. Vorig jaar stond het project Emmen revisited centraal. Om zowel Dubo-medewerkers alsook coördinatoren stedelijke vernieuwing te bereiken, wordt dit jaar de excursie gezamenlijk met het Platform duurzaam bouwen georganiseerd. Ook de opdrachtgevers, zoals woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars zullen actief worden benaderd. De excursie zal in september 2003 plaatsvinden. De kosten worden verdeeld over het NMP, het Platform duurzaam bouwen en een eigen bijdrage van de deelnemers.

Verdroging

Vermindering van het verdroogd areaal ten opzichte van 1985 en met 40% in 2010.

Onderzoek gericht op uitvoering antiverdrogingsprojecten (RW)

€ 45.000,--

De afgelopen jaren heeft de provincie een aantal malen het voortouw genomen en/of heeft bijgedragen aan het uitvoeren van onderzoek gericht op het realiseren van antiverdrogingsprojecten. Dit blijkt een effectieve strategie te zijn om uiteindelijk tot uitvoering van projecten te komen. Hiervoor is budget nodig dat direct inzetbaar is. SGM-middelen worden ter cofinanciering (50%) ingezet, waardoor de totale kosten uitkomen op € 90.000,--.

Milieu en economie

Het leveren van een belangrijke bijdrage aan de realisatie van een duurzame economische ontwikkeling door integratie van milieu en economie in het beleid. Met name de beleidsuitwerking, de regie en de uitvoering krijgen daarbij prioriteit.

Parkmanagement II (MB + Ec)

€ 20.000,--

In Drenthe is de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan het opzetten van verschillende parkmanagementorganisaties. In Drenthe zijn inmiddels in Roden, Emmen, Meppel (2x) en Coevorden dergelijke initiatieven gestart waarbij Syntens Meppel in haar rol van intermediaire organisatie als (hoofd)kennisleverancier en uitvoerder fungeert. Ook bij de realisatie van Buitenvaart II in de gemeente Hogeveen en Messchenveld in Assen speelt parkmanagement een belangrijke rol.

² Dit project is op 20 mei 2003 reeds door uw college goedgekeurd en ter completering hier opgenomen.

Feitelijk zijn de organisaties in officiële zin opgericht en fungeert er overal een bestuur. Daarnaast zijn er verschillende gezamenlijke activiteiten ondernomen op het gebied van energie, afval, groenvoorziening, inkoop en dergelijke. Het huidige project loopt in 2003 af.

Gelet op de gewenste continuïteit van de parkmanagementorganisaties is het van belang dat er een volgende stap gezet wordt op weg naar implementatie en professionalisering. In samenspraak met het bedrijfsleven en de gemeenten zullen hiertoe initiatieven worden ontwikkeld. De financiering van het voortraject en de uiteindelijke organisatie liggen voornamelijk bij de bedrijven en de desbetreffende gemeenten. Eventuele KOMPAS-financiering is afhankelijk van het uiteindelijk te kiezen model.

Buitenvaart II (MB + Ec)

€ 12.600,--

De gemeente Hoogeveen heeft het plan opgevat een handboek op te stellen dat door gemeentelijke medewerkers kan worden gebruikt als handleiding bij de verschillende werkzaamheden ten aanzien van het opzetten en inrichten van duurzame bedrijfsterreinen. De vorm die het handboek moet krijgen, wat de inhoud ervan moet worden en hoe het zal worden geïmplementeerd, zal worden "uitgetest" bij de gemeente Hoogeveen ten behoeve van het project Bedrijventerrein Buitenvaart II.

Het handboek zal de verschillende fasen die verlopen vanaf de planvorming tot de daadwerkelijke uitgifte van kavels aan bedrijven, beschrijven. De nadruk zal daarbij liggen op de inzet van milieu/duurzaamheidsscans, de implementatie van parkmanagement en het functioneren van de gemeentelijke organisatie met betrekking tot de uitgifte van de grond.

De indeling van het handboek zal als volgt zijn:

- Voorbereiding en communicatie
- Uitgiftebeleid algemeen en uitgiftewerkzaamheden (uitgiftedraaiboek of -checklist)
- Duurzaamheidsaspecten
- Parkmanagementaspecten
- Milieu/duurzaamheidsscan
- Beeldkwaliteitsaspecten
- Ecologische aspecten
- Organisatie gemeentelijke taken

Het handboek moet een soort draaiboek worden waarin alle stappen die moeten worden gezet op een overzichtelijke manier zijn opgenomen. Verder worden allerlei tips, voorbeelden, informatiebronnen, checklists en dergelijke opgenomen.

Nadat een dergelijk handboek is geschreven, zal het daadwerkelijk geïmplementeerd moeten worden. Er wordt uitgegaan van een traject van circa een half jaar om de medewerkers van de gemeente vertrouwd te maken met het handboek. Dit implementatietraject is tevens bedoeld om het handboek te testen op bruikbaarheid. Na het halfjaar implementatie wordt het handboek dan ook definitief gemaakt en is het ook bruikbaar voor andere gemeenten. De gemeente draagt € 10.296,-- bij en besteedt daarnaast nog 260 uur aan het project. Voorgesteld wordt om het overige bedrag vanuit het NMP te betalen. De totale projectkosten bedragen € 22.896,--.

TOELICHTING OP HET NATIONAAL MILIEUBELEIDSPLAN(NMP)-VOORJAARS-PROGRAMMA 2003

Inleiding

Voor u ligt het NMP-Voorjaarsprogramma 2003. Bij het samenstellen van het programma zijn wij doorggegaan op de ingeslagen weg, waarbij milieu als facet van aanpalende beleidsterreinen wordt beschouwd met als doel te komen tot een verdere integratie van het milieubeleid en uiteindelijk een duurzame samenleving.

In deze toelichting wordt kort ingegaan op het proces van totstandkoming van het programma en de criteria waaraan alle projecten zijn getoetst en worden de financiële achtergronden geschetst. Als laatste wordt u in de bijlage het NMP-programma 2003 gepresenteerd.

Totstandkoming

De projecten zijn onder inhoudelijke verantwoordelijkheid van de diverse productgroepen ingebracht en geven invulling aan de verschillende prioritaire beleidsvelden zoals deze staan beschreven in de onderliggende beleidsnota's (NMP 3 en NMP 4, Interprovinciaal Overleg(IPO)-milieuagenda, Nota waterhuishouding 4, Provinciaal omgevingsplan (II) en der-gelijke). Met uitzondering van de projecten die in IPO-kader plaatsvinden, is in alle gevallen het initiatief tot het project van de doelgroep zelf afkomstig waardoor het draagvlak is gegarandeerd en er voldoende mogelijkheden voor cofinanciering zijn gecreëerd.

Criteria

Om tot een afgewogen selectie van projecten te komen, zijn drie jaar geleden door gedeputeerde staten criteria vastgesteld. Volledigheidshalve worden ze hierna nog even genoemd.

Ingediende projecten moeten:

- bijdragen aan de implementatie van het NMP 3 en NMP 4 en/of de Interprovinciale Milieuagenda;
- een duidelijk milieurendement hebben;
- innovatief zijn;
- een gesloten tijdpad hebben;
- uitgevoerd worden op basis van cofinanciering.

Daarnaast is het een pre als integratie met economische en/of sociale doelen binnen het project wordt gerealiseerd.

Uitzonderingen

Met betrekking tot het voldoen aan het onderdeel Cofinanciering zijn interne projecten uitgezonderd.

Financiën

Jaarlijks wordt er in de begroting € 334.000,-- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van NMP-projecten. Daarnaast worden de projectgelden aangevuld met de nog te besteden middelen uit het NMP-fonds dat de afgelopen elf jaar is opgebouwd. Per 1 januari 2003 is dat € 764.704,--. Per 1 juni 2003 staat er nog voor circa € 300.000,-- aan verplichtingen open en is reeds € 154.733,-- betaald. In totaal is er dus € 643.971,-- te besteden. De kosten voor uitvoering van het Voorjaarsprogramma 2003 bedragen € 403.072,--, zodat € 240.899,-- resteert voor nieuwe projecten in het Najaarsprogramma 2003.

De multiplier (provinciale middelen afgezet tegen de totaal gegenereerde gelden die ten behoeve van de projecten in Drenthe worden ingezet) is niet in alle gevallen eenvoudig te berekenen, omdat de projecten deels uitgevoerd worden in een landelijk kader en het daarom vaak lastig is aan te geven welk deel van het geld daadwerkelijk terugvloeit naar Drenthe. Daarnaast is het aantal deelnemers, en dus veelal cofinanciers, in de startfase van een project vaak nog onbekend. Ondanks dit hebben wij toch een poging ondernomen de multiplier aan te geven. De inzet van provinciale middelen bedraagt dit jaar vooralsnog € 403.072,--. Het totaalbedrag aan gelden dat ten behoeve van de projecten terugvloeit bedraagt circa € 2.461.944,--¹. Daarmee komt de multiplier uit op 6. Met andere woorden: tegenover iedere ingezette euro staan ten behoeve van de uitvoering van duurzaamheid zes euro's gedoneerd door derden.

Leeswijzer

Het programma bestaat dit jaar uit vijf onderdelen. Bij ieder onderdeel, met uitzondering van de onderdelen IPO, staat de milieudoelstelling aangegeven. De doelstellingen zijn veelal landelijk of interprovinciaal vastgesteld en daarom afkomstig uit landelijke en interprovinciale beleidsnota's. Achter de naam van ieder afzonderlijk project staat aangegeven welke productgroep "eigenaar" is van het project. Vervolgens worden de kosten aangegeven en wordt het project aan de hand van de te behalen doelstelling kort op projectniveau beschreven.

Om een volledig beeld te krijgen over de inzet van de NMP-middelen is als bijlage het IPM 2003 toegevoegd.

---

¹ Omdat nog niet alle projecten volledig zijn uitgekristalliseerd, betreft het hier een inschatting van de totale projectkosten inclusief de IPO-activiteiten. In enkele gevallen is in de berekening ook overig provinciaal geld meegerekend (SGB-middelen en meetnetten).